

Ollin tarina

Puhumattomasta pojasta puhumisen ammattilaiseksi

Meille syntyi vuonna 2003 normaalin raskauden päätteeksi täysiviikkoinen ja normaalipainoinen poika. Synnytys oli helppo ja nopea. Vauva oli luonteeltaan sellainen hiljainen tarkkailijatyypin, että usein vieraatkin kyselivät, oliko tässä talossa siis se vauvakin? Pidin poikaa todella helppona itkuisen ja maitoallergisen esikoiseni jälkeen.

Olli oppi asioita normaalisti, mutta puhetta ei tullut vielä kaksivuotiaana lainkaan, vaikka perheessä lapsille oli aina luettu paljon. Kirjojakin katseltiin jo vauva-ajasta alkaen. Koska puhumattomuuteen ei päiväkodissa kiinnitetty huomiota, en minäkään ollut asiasta huolissani, vaikka kotona puolisoni nosti asian keskusteluun aika ajoin. Hänen mielestään pojan puheen kehitys ei ollut normaalia. Lopulta neuvolan terveydenhoitaja otti Ollin puhumattomuuden puheeksi 3-vuotistarkastuksessa ja lähetti meidät lääkärille. Ensimmäisessä monialaisessa tapaamisessa lääkäri ilmaisi huolensa Ollin puheen viivästyästä ja kaksi sosiaalityöntekijää minun itkuisuudestani. Minä olin jälleen raskaana, hormonimyrskyissä, ja huolissani lapseni kehityksestä. Tuttu lääkäri osasi onneksi lukea tilanteen ja vakuutti sosiaalityöntekijät, että meillä on hyvä perhe, eikä heidän tarvitse olla huolissaan kotioloistamme.

Sen sijaan lääkäri lähetti lapsen tutkimuksiin erikoissairaanhoidon ja opasti minut tukiviittomakurssille. Lisäksi hän suositteli Ollille uutta paikkaa varhaiskasvatuksen erityisyksikössä, joka oli tarkoitettu kuuromykille tai lapsille, joilla oli vaikea puheen viivästyä. Tässä ryhmässä kommunikointiin käytettiin viittomakieltä suomen kielen ohella. Minä kävin lääkärin ohjeistuksen mukaisesti lopulta jopa kaksi tukiviittomakurssia, joista sain tukea arjen kommunikointitilanteisiin Ollin kanssa, mutta siinä sivussa myös vertaistukea muilta samassa tilanteessa olevilta. Mieleeni on ikuisesti painunut eräs alkukesän päivä, kun Olli oli nelivuotias ja lähdimme aurinkoisena päivänä kunniaksi ostamaan jäätelötötteröt. Kioskilla kysyin viittoen, minkä jäätelön haluat, ja Olli viitto takaisin "vihreän", ja minä ymmärsin ensimmäistä kertaa, mitä lapseni halusi minulle kertoa. Sydämestäni läikähteli tuolloin sanoin kuvaamaton ilo. Herkistyn edelleen, kun muistelen tuota hetkeä.

Ollin uudessa päiväkotiryhmässä oli yhteensä kymmenen lasta, joista viidellä oli diagnosoitu puheen viivästymä tai vaikea kuulovamma. Heidän lisäkseen ryhmässä oli viisi niin kutsuttua ”tukilasta”, joiden suomen kielen taidot ja sosiaaliset taidot olivat ikäisekseen erityisen kehittyneitä. Olli kävi koko päiväkotiajan puheterapiassa, joka oli nivottu osaksi päiväkotipäivän ohjelmaa, sillä puheterapeutti työskenteli samassa rakennuksessa. Puheen tuottamisen vaikeus ei koskaan vaikuttanut Ollin persoonaan tai toimintaan. Hän oli aurinkoinen, peruspositiivinen ja sosiaalinen lapsi, josta tykkäsivät kaikki niin lapset kuin aikuiset. Häntä kutsuttiin päiväkodissa nimellä ”Tähtisilmä”, sillä ilo tuikki hänen sinisissä silmissään kuin tähdet taivaalla. Päiväkodista Olli sai yhden erityisen ystävän, kielellisesti ja sosiaalisesti erittäin lahjakkaan pojan, joka tulkkasi Ollin puheita meille ja muille. Näiden kahden pojan, kielellisesti ja sosiaalisesti erittäin lahjakkaan ja puhumattoman pojan, välinen ystävyys on alusta alkaen ollut tasa-arvoista, toista ja erilaisuutta kunnioittavaa, ja se on kantanut aikuisuuteen saakka.

Ennen kouluikää Ollia tutkittiin paljon erikoissairaanhoidossa, mutta mitään poikkeavaa ei löytynyt, eikä mitään selitystä puheen viivästymälle. Puheterapia päättyi, kun koulu alkoi. Olli siirtyi alakouluun erityisentuen tarpeen oppilaana ja sai erityisopettajan tukea oppimiseen. Hänen sanavarastonsa arvioitiin olevan koulun alkaessa 3–4-vuotiaan tasolla. Koulussakin Olli valloitti opettajien sydämet, sillä hän oli kohtelias, aktiivinen ja positiivinen. Nämä hyvät luonteenpiirteet peittivät alleen oppimisen vaikeudet, joita ulkopuolinen ei välttämättä koulun kiireessä havainnut. Me vanhemmat kuitenkin näimme oppimisen haasteet arjessa. Olli ei meinannut oppia lukemaan millään ja hän vaati jatkuvaa toiminnan ohjausta ja muistuttelua asioista. Koimme, että koulun tarjoama tuki ei ollut riittävää ja Olli jäi jälkeen muista oppilaista ja oli selvästi putoamassa koulun tukiverkosta läpi.

Koulun suosituksesta käännyimme HEROn puoleen, jossa Ollin oppimisen vaikeuksia kartoitettiin todella perusteellisesti, mutta mitään selkeää löydöstä esimerkiksi lukihäiriöstä ei löytynyt näissäkään tutkimuksissa. HEROn erityisopettaja kuitenkin tunnisti Ollin vaikeudet, koska oli nähnyt, kohdannut ja tukenut vastaavanlaisia nuoria työuransa aikana. Ollilla oli molempien vanhempien sukujen puolelta vahva alttius lukihäiriölle sekä puheen viivästymälle, mikä saattoi selittää lukemisen- ja oppimisen vaikeuksia. HEROsta Olli sai apuvälineitä oppimiseen, kuten värikalvot ja viivaimet, mutta ennen kaikkea positiivista tukea ja kannustusta. Myös me vanhemmat saimme arvokasta tukea ja

ymmärsimme, että Olli pärjää kyllä koulussa, kun vain löytää itselleen sopivan tavan ja keinot oppia ja saa siihen tarvitsemansa tuen.

HEROn erityisopettaja kävi Ollin koulussa ja tapasi Ollin luokan opettajan ja koulun erityisopettajan. Yhdessä he suunnittelivat, millaista tukea Olli tarvitsee koulunkäynnissä. HEROn aktiivisuuden ansiosta Olli sai opiskella osan oppiaineista erityisopettajan avustuksella pienryhmässä ja tehdä kokeita erillisessä tilassa kaikessa rauhassa, koska hänellä todettiin myös aistiyliherkkyyttä. Ilman HEROa Olli ei olisi saanut tarvittavaa tukea, koska häneltä puuttui diagnoosi. HEROssa ymmärrettiin, että lapsi tai nuori voi kärsiä oppimisen vaikeuksista ilman diagnoosiakin. HEROn tarjoama tuki oli Ollin kannalta arvokasta ja sillä oli merkittävä vaikutus hänen myöhemmälle myönteiselle suhtautumiselleen koulunkäyntiä kohtaan. Uskon, että HEROn ansiosta Olli löysi oppimisen ilon. Myönteisen kokemuksen siivittämänä hän haki sittemmin myös TET:iin (työelämään tutustuminen yläkouluikäisillä) HEROon. Nyt jo aikuisena miehenä Olli muistelee edelleen HEROa ja miten mukavaa siellä oli käydä.

Koko koulu-uransa aikana Olli ei koskaan lannistunut oppimisvaikeuksiensa edessä, vaan pysyi aina positiivisena ja innokkaana oppijana. Hän viittasi aina ja luuli tietävänsä, vaikka vastaus meni usein väärin. Kirjalliset aineet tuottivat koko kouluajan suuria haasteita Ollille, mutta matematiikassa hän pärjäsikin jopa niin hyvin, että peruskoulun päätteeksi erityisopettaja suositteli Ollille pitkää matematiikkaa lukiossa. Tämä yllätti meidät vanhemmat. Me emme olleet huomanneet matemaattista lahjakkuutta, kun keskityimme vain lukemisen haasteisiin. Vielä enemmän ällistyimme, kun Olli kirjoitti äidinkielen ylioppilaskokeesta kaksi pistettä vaille eximian! Hyvän opettajan ohjauksessa ja oikealla tuella kaikilla on mahdollisuus onnistua. Ollin opettajat eri kouluasteilta kyselevät yhä edelleen kohdatessamme kaupungilla, mitä Ollille kuuluu. Viimeksi kerroin Ollin entiselle alakoulun opettajalle, että pojasta, joka ei meinannut oppia puhumaan, tulee nyt puhetyön ammattilainen. Olli aloitti Jyväskylän yliopistossa matematiikan aineenopettajan opinnot. Opettaja liikuttui niin, että halasi minua.

Kaiken kokemansa jälkeen uskon, että Ollista tulee joskus loistava opettaja: empaattinen ja erilaisia oppijoita ymmärtävä. Hän tietää, millaisia vaikeuksia oppimisen tiellä voi tulla eteen ja miten niistä voi selvitä. Hänellä on oppimisvaikeuksista omakohtaista kokemusta, joka kytkee yliopisto-opinnoista karttuvan tiedon konkretiaan ja tuo sille syvyyttä ja

ulottuvuuksia, joita ei voi vain kirjoja lukemalla oppia. Hän todella tietää, miltä se tuntuu, kun ajattelu ja logiikka toimivat toisin kuin muilla, koska hänkin on ollut erilainen oppija. Ollista kasvaa opettaja, joka on oppimisvaikeusasioissa myös oman elämänsä kokemusasiantuntija, ja se on hänen erityinen vahvuutensa.

Erilainen tapa oppia ei lopulta ollut este onnistumiselle eikä unelmien toteutumiselle.

Nimimerkki: "Äiti"

